Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Dan Sîrbu
Dosarul nr. 2a-4164/24 (2-21119060-02-2a-31102024)

D E C I Z I E

7 octombrie 2025 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curţii de Apel Centru

Instanța compusă din:
Președintele completului Ruxanda Pulbere
Judecătorii Roman Pascari și Constantin Roșca
Grefier: Lilia Bulbocean

examinând în şedinţă de judecată publică, desfășurată în limba română, cererea de apel declarată de Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 17 iulie 2024, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Lupașcu Livia împotriva Instituției Publice Compania „Teleradio - Moldova” cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică,

c o n s t a t ă:

Argumentele participanților la proces:

Lupașcu Livia a depus cerere de chemare în judecată către Instituția Publică Compania „Teleradio - Moldova”, prin care a solicitat încasarea sumei de 4000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate pe cauza civilă nr. 2-1923/2016.

În motivarea poziției sale, a indicat că la 3 august 2016 a depus cerere de chemare în judecată împotriva Instituției Publice Compania „Teleradio - Moldova” cu privire la anularea ordinului de concediere, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la serviciu și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a invocat că activează în cadrul Companiei „Teleradio-Moldova” de mai bine de 27 ani, începând cu 15 ianuarie 2014, exercitând funcția de reporter în cadrul Departamentului Știri și Dezbateri TV. Pe parcursul ultimilor ani, a fost supusă sistematic unor presiuni, persecutări și discriminări din partea noii conduceri a Departamentului Știri și Dezbateri. În consecință, prin ordinul nr. 491 -C din 02 iunie 2016, a fost concediată ilegal din funcția de reporter.

Menționează că prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 15 decembrie 2017, acțiunea a fost admisă parțial, fiind dispusă anularea ordinului Instituției Publice Compania „Teleradio - Moldova” nr. 491-c din 2 iunie 2016, cu restabilirea Liviei Lupașcu, în funcția de reporter în Departamentul Știri și Dezbateri TV din cadrul Instituției Publice Compania „Teleradio - Moldova”, încasarea de la Instituția Publică Compania „Teleradio - Moldova” în beneficiul reclamantei a salariului pentru absența forțată de la serviciu, pentru perioada 3 iunie 2016-15 decembrie 2017, în mărime de 98 814,65 de lei, încasarea de la Instituția Publică Compania „Teleradio - Moldova” în beneficiul reclamantei a sumei de 5 178,52 lei ce constituie un salariu mediu lunar, cu titlu de compensație pentru prejudiciului moral cauzat prin concediere ilegală, încasarea de la Instituția Publică Compania „Teleradio - Moldova” în beneficiul statului, taxa de stat în sumă de 3 264,44 de lei.

Precizează că prin decizia Curții de Apel Chișinău din 7 august 2018, a fost respins apelul declarat de Instituția Publică Compania „Teleradio - Moldova” fiind menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 15 decembrie 2017.

Ulterior, la 14 august 2018, Instituția Publică Compania „Teleradio - Moldova” a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei din 7 august 2018 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri.

Susține că prin încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 5 decembrie 2018, recursul declarat de Instituția Publică Compania „Teleradio - Moldova” s-a considerat inadmisibil, iar, decizia Curții de Apel Chișinău din 7 august 2018 a rămas în vigoare, încheierea fiind irevocabilă.

În asemenea circumstanțe, afirmă că a avut câștig de cauză pe marginea litigiului dintre Lupașcu Livia și Instituția Publică Compania „Teleradio - Moldova” cu privire la anularea ordinului de concediere, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la serviciu și repararea prejudiciului moral.

La fel, indică că pe tot parcursul examinării cauzei, în calitate de reclamantă, întru argumentarea cererii de chemare în judecată, a fost nevoită să suporte anumite cheltuieli de judecare a cauzei, printre care și onorariul avocatului. În cadrul acestui proces civil, reclamanta, Lupașcu Livia a fost reprezentată de avocatul Andrian Lungu în baza mandatului avocațial, iar pentru serviciile de asistență juridică, potrivit bonului de plată seria EP, nr. 626531 din 24 noiembrie 2016, a achitat avocatului suma de 4000 lei.

Suplimentar, susține că potrivit practicii CEDO, cheltuielile pentru asistența juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime. Cuantumul cheltuielilor pentru asistența juridică trebuie astfel stabilit, încât acestea

să fie rezonabil și să nu constituie sume excesive. În acest context, sunt relevante: complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță; - aportul avocatului la soluționarea cauzei; - timpul de muncă depusă de avocat; - aptitudinile special necesare pentru a acorda asistența (cunoștințe tehnice special, cunoașterea profundă a unor reglementări de profil); rezultatul obținut.

Astfel, consideră că suma de 4 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică este necesară de a fi încasată, aceasta fiind rezonabilă ca mărime. Or, avocatul Andrian Lungu, i-a oferit servicii de asistență juridică pe parcursul examinării cauzei în toate cele trei instanțe naționale (fond, apel, recurs), participând la ședințele de judecată care au avut loc în instanța de fond și apel, fapt stabilit prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 15 decembrie 2017 și decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău din 07 august 2018.

Prin urmare, consideră că cerința privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică este întemeiată în conformitate cu prevederile art. 123 alin. (2) Cod de procedură civilă, care stabilește că, faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă cauza și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleași persoane.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 iulie 2024 s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de Lupașcu Livia și s-a încasat de la Instituția Publică Compania „Teleradio - Moldova”, IDNO ***** cu sediul în mun. Chișinău, str. Miorița, 1, în beneficiul Liviei Lupașcu, IDNP *****, suma de 4 000,00 (patru mii,00) lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate pe cauza civilă nr. 2-1923/2016.

Solicitarea apelantului:

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la data de 20 august 2024, Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova” a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 iulie 2024, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea înaintată de Livia Lupașcu împotriva Instituției Publice Compania „Teleradio - Moldova” cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 4000 lei să fie respinsă ca neîntemeiată, totodată, solicitând a încasa din contul lui Livia Lupașcu a tuturor cheltuielilor de judecată suportate de Instituția Publică Compania „Teleradio - Moldova”, în legătură cu prezentul proces.

La fel, apelanta Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova” prin cererea de apel a solicitat casarea încheierii Judecătoriei Chișinău sediul Centru cu privire la respingerea cererii înaintate de IP Compania „Teleradio-Moldova” cu privire la încetarea procesului precum și a încheierii prin care s-a respins cererea privind excepția de tardivitate ridicată de IP Compania „Teleradio-Moldova”.

Argumentele părților:

În motivarea apelului, a indicat că nu este de acord cu hotărârea instanței de fond, or în cadrul procesului de judecată, nu au fost prezentate probe pertinente şi concludente privind suportarea de către Livia Lupaşcu a careva cheltuieli de asistenţă juridică în cadrul procesului civil, nefiind prezentată copia mandatului semnat de avocatul Andrian Lungu, la materialele cauzei de către intimată, fiind anexată copia contractului de prestări servicii nr. 22 din 22.10.2013, prin care avocatul Andrian Lungu s-a obligat să acorde asistență juridică în volumul și condițiile prevăzute în contract, iar, obiectul contractului nu corespunde obiectului acțiunii pentru care s-a admis încasarea cheltuielilor de judecată, obiectul litigiului fiind anularea ordinului de concediere nr. 491-c din 02.06.2016.

Iar, conform contractului anexat la materialele dosarului avocatul s-a angajat să presteze următoarele servicii: *să verifice corespunderea cerinţelor legislaţiei documentelor Beneficiarului, vizându-le, să acorde asistenţă în pregătirea şi întocmirea corectă a documentelor; să participe la pregătirea şi încheierea contractelor de orice tip de către Beneficiar, vizându-le, să acorde asistenţă la organizare controlului de executare a acestor contracte, să asigure întreprinderea măsurilor cu caracter juridic faţă de cei care nu respectă angajamentele contractuale şi să adreseze petiţii; să acorde asistenţă la urmărirea datoriilor debitoriale şi creditorilor şi să întreprindă măsuri de stingere a acestor datorii.*

Susține că ordinul nr. 491-c, prin care s-a dispus concedierea intimatei, a fost emis la data de 02.06.2016, intimata, înaintând cererea de chemare în judecată la data de 03.08.2016, solicitând anularea ordinului de concediere, restabilirea în funcţie, încasarea salariului pentru perioada absenţei forţate de la serviciu, compensarea prejudiciului moral şi acoperirea cheltuielilor de judecată. În sprijinul cererii înaintate Livia Lupaşcu a invocat un bon de plată seria EP, nr. 626531, din 24.11.2016, pentru suma de 4000 de lei.

Iar, contractul de prestări servicii nr. 22 din 22.10.2013 a fost încheiat cu aproximativ 31 de luni înainte de emiterea ordinului de concediere și acesta nu precizează onorariul care ar fi urmat să fie achitat de Livia Lupaşcu avocatului Andrian Lungu, bonul de plată anexat nu conţine detalii cu privire la acţiunile întreprinse de avocat şi tarifele aferente acestora.

Prin urmare, susține că instanţa de fond a fundamentat hotărârea pe probe care nu au legătură directă cu cauza dedusă judecăţii, iar, inconsecvenţa între obiectul

contractului, perioada de desfăşurare a acestuia şi litigiul dedus judecăţii ridică suspiciuni cu privire la temeinicia şi legalitatea cheltuielilor de judecată admise.

Consideră că instanţa a concluzionat eronat că pretenţiile intimatei privind onorariul avocatului sunt reale, necesare şi rezonabile, având în vedere complexitatea cauzei civile, durata examinării şi specificul litigiului, concluzie care este neîntemeiată, deoarece este bazată pe un singur înscris, şi anume bonul de plată seria EP nr. 626531 din 24.11.2016, în valoare de 4000 de lei, însă acesta nu oferă detalii cu privire la serviciile juridice efectiv prestate de avocatul Andrian Lungu, lipsind informaţiile esenţiale, precum descrierea acţiunilor întreprinse de avocat în cadrul procesului, tarifele aplicate pentru fiecare activitate sau justificarea corespondenţei între serviciile prestate şi litigiul dedus judecăţii.

Menționează că la materialele cauzei nu există alte probe relevante care să ateste că onorariul achitat reflectă în mod real activitatea desfăşurată de avocat sau că acesta este proporţional cu volumul de muncă prestat, complexitatea cauzei şi obiectul litigiului, or potrivit normelor procesuale, cheltuielile de judecată trebuie să fie dovedite nu doar printr-un document de plată, ci şi prin confirmarea faptică a activităţilor efectuate.

De asemenea menționează că specificul litigiului - anularea unui ordin de concediere şi cererea de restabilire în funcţie - nu prezintă un grad de complexitate deosebit care să justifice cuantumul onorariului pretins. Litigiile de muncă, în general, implică un set bine definit de acţiuni juridice, iar durata examinării cauzei nu indică automat dificultăţi excepţionale, astfel, invocarea complexităţii drept justificare pentru suma achitată nu poate fi considerată pertinentă în lipsa unor dovezi concrete.

Mai mult, la dosar nu există o listă a înscrisurilor ce ar demonstra acţiunile detaliate ale avocatului în vederea îndeplinirii obligaţiilor contractuale de reprezentare şi stabilirii cuantumului onorariului avocatului, cu compensarea de către instanţa de judecată a cheltuielilor de asistenţă juridică în care să fie descrise toate acţiunile efectuate privind acordarea asistenţei juridice în prezenta cauză, necesare pentru a putea fi încasate cheltuielile de asistenţă juridică.

Face referire la jurisprudenţa CEDO, conform căreia instanţele de judecată la soluţionarea cererilor de încasare a cheltuielilor pentru asistenţă juridică, urmează să ia în considerare că partea care pretinde la compensarea acestora, necesită să prezinte dovada achitării onorariilor avocaţilor, adică copiile de pe dispoziţiile de plată prin virament sau bonurile de plată şi listă detaliată a actelor/acţiunilor efectuate de avocat şi a timpului aferent acestora (cu tariful şi orarul).

Din cele menționate consideră că intimata nu a anexat acte suficiente în vederea admiterii pretenţiei de încasare a cheltuielilor de asistenţă juridică acordate de către avocatul Adrian Lungu, or, la dosar nu este anexat mandatul care

demonstrează împuternicirile de reprezentare a avocatului, şi nici lista detaliată a acţiunilor întreprinse de avocat, ci doar bonul de plată.

În concluzie menţionează că hotărârea în partea contestată este neîntemeiată, prima instanţă a interpretat şi a aplicat eronat normele de drept material, concluziile instanţei sunt în contradicţie cu circumstanţele pricinii, iar circumstanţele importante pe care prima instanţă le consideră constatate nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente. Suplimentar, instanţa de fond, în hotărârea contestată a omis argumentarea prin prisma prevederilor legale, a concluziilor indicate.

Or, actul juridic trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înţeles de părţile implicate în litigiu şi să răspundă în mod sigur şi expres la toate cererile şi obiecţiile formulate de către părţi.

Mai mult, hotărârea trebuie să se fondeze pe lege, trebuie să rezolve, într-o manieră certă, explicită sau implicită, toate cererile invocate de părţi, conform principiului nr.6 al Recomandării nr.5 din 1984, adoptată de Comitetul Miniştrilor al Consiliul Europei, privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcţionării justiţiei, fapt ce în speţă lipseşte.

Reţine că potrivit normelor procedurale prin prisma art. 6 CEDO, inclusiv nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare var atrage casarea ei.

În concluzie menţionează că prima instanţă a examinat superficial cauza respectivă, a interpretat şi a aplicat eronat normele de drept material, iar circumstanţele importante pentru soluţionarea pricinii nu au fost constatate şi elucidate pe deplin. Prin urmare apelul urmează a fi admis, iar, hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 17.07.2024 urmează a fi casată cu emiterea unei noi hotărâri prin care acţiunea înaintată de Livia Lupaşcu împotriva IP Compania „Teleradio-Moldova" privind încasarea cheltuielilor de asistenţă juridică în sumă de 4000 lei, să fie respinsă ca neîntemeiată.

Cu referire la netemeinicia încheierii protocolare prin care a fost respinsă cererea înaintată de IP Compania „Teleradio-Moldova" privind încetarea procesului menționează că intimata a înaintat cerere de chemare în judecată privind încasarea cheltuielilor de asistenţă juridică în sumă de 4000,00 lei, între aceleaşi părţi, cu privire la acelaşi obiect şi pe aceleaşi temeiuri, fiind deja emisă o hotărâre judecătorească rămasă irevocabilă, și anume hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 15.12.2017 dosar nr. 2-1923/16.

Astfel, instanţa de fond neîntemeiat a respins cererea IP Compania „Teleradio-Moldova" privind încetarea procesului, deoarece, cererea de chemare în judecată înaintată de Livia Lupaşcu împotriva IP Compania „Teleradio-Moldova" este între aceleaşi părţi, cu privire la acelaşi obiect şi pe aceleaşi temeiuri şi deja este emisă o hotărâre judecătorească rămasă irevocabilă.

Cu referire la netemeinicia încheierii protocolare prin care a fost respinsă cererea înaintată de IP Compania „Teleradio-Moldova" privind excepția de tardivitate, menționează că intimata a cunoscut despre dreptul său de a pretinde încasarea cheltuielilor de asistenţă juridică de la IP Compania „Teleradio-Moldova" la data de 15.12.2017, data emiterii hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediu Centru prin care a fost admisă parţial acţiunea acesteia. Prin urmare, termenul de prescripţie pentru înaintarea acţiunii în instanţe de judecată a expirat la data de 15.12.2020.

Potrivit materialelor cauzei, se atestă că intimata a înaintat cererea de chemare în judecată la 03.08.2021, astfel, pretenţiile privind încasarea sumei de 4000,00 lei cu titlu de cheltuieli de judecată sunt înaintate peste termenul de prescripţie extinctivă.

Menţionează că sub aspect procesual, accesul liber la justiţie se materializează în prerogativele pe care le implică dreptul la acţiune, ca aptitudine legală ce este recunoscută de ordinea juridică oricărei persoane fizice sau juridice care pretinde un drept împotriva unei alte persoane ori are un interes pentru constatarea existenţei sau inexistenţei unui drept. Legiuitorul poate stabili anumite condiţii privind exercitarea drepturilor civile subiective, nerealizarea cărora poate duce la stingerea acestor drepturi. Asemenea condiţii se referă, inclusiv la limitele temporale de apariţie, exercitare sau apărare a drepturilor civile, numite în dreptul civil „termene". Acestea sunt perioadele de timp, în cadrul cărora titularii drepturilor subiective civile sunt împuterniciţi să-şi realizeze drepturile, nerealizarea acestora fiind sancţionată cu pierderea lor.

Conform art. 186^1, alin. (1) Cod de procedură civilă, *cererile depuse în instanţa de judecată peste termenul de prescripţie extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, persoana în a cărei favoare a curs prescripţia, de creditorul persoanei sau de către oricare altă persoană care are interes 4 legitim, se examinează în fond doar după examinarea de către instanţa de judecată a excepţiei de tardivitate, iar potrivit alin. (3) al aceluiaşi articol: Dacă nu se dispune repunerea în termen şi/sau se admite excepţia de tardivitate, instanţa de judecată respinge acţiunea ca fiind tardivă printr-o încheiere motivată care poate fi atacată cu recurs.*

Dat fiind faptul că intimata, din motive neîntemeiate a omis termenul de prescripţie pentru înaintarea cererii de chemare în judecată cu privire la încasarea sumei de 4000,00 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, consideră că excepţia de tardivitate urma a fi admisă, iar, acţiunea înaintată de Livia Lupaşcu cu privire la încasarea sumei de 4000,00 lei cu titlu de cheltuieli de judecată urma a fi respinsă ca tardivă.

Termenul de declarare a apelului:

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

În acest context, având în vedere că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost pronunțat la 17 iulie 2024, iar cererea de apel a fost depusă prin poștă terestră la data de 16 august 2024, (f.d. 226-238, vol.I), Colegiul judiciar constată că acesta a fost declarat în termen.

Poziția părților în apel:

În ședința de judecată a instanței de apel, reprezentantul IP Compania „Teleradio-Moldova", Eugeniu Istratii a solicitat admiterea apelului în modul în care a fost formulat, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 iulie 2024 și emiterea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată înaintată de Lupașcu Livia împotriva IP Compania „Teleradio-Moldova" cu privire la încasarea cheltuielilor de asitență juridică, să fie respinsă ca neîntemeiată. Or, intimata Lupașcu Livia a înaintat aceste solicitări și în cadrul procesul civil din 2016, iar, instanța prin hotărârea din 15 decembrie 2017 a respins această solicitare.

Intimata Livia Lupaşcu, în şedinţă de judecată în instanța de apel a solicitat respingerea cererii de apel înaintate și menținerea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 iulie 2024, or, aceasta este legală și întemeiată, menționând că în procesul de judecată intentat la cererea sa împotriva IP Compania Teleradio Moldova cu privire la anularea ordinului ordinului de concediere, restabilirea la serviciu, încasarea salariului pentru absență forțată la serviciu, încasarea echivalentului bănesc al prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată, a solicitat încasarea cheltuielilor de asistență juridică, însă, consideră că are dreptul să solicite încasarea acestor cheltuieli și în alt proces, or, îi sunt încălcate drepturile sale.

Menționează că nu dispune de bonul de paltă în original privind serviciile juridice acordate de avocatul Andrian Lungu, însă, ultimul a fost audiat în ședință de judecată în calitate de martor și a confirmat cheltuielile de asistență juridică menționate în bonul de plată, iar, practica Curții Supreme de Justiție admite faptul audierii în calitate de martor a avocatului pentru confirmarea cheltuielilor de asistență juridică.

Aprecierea instanţei de apel:

Ascultând explicațiile participanților la proces, analizând motivele invocate în cererea de apel și studiind materialele cauzei în raport cu prevederile legislației aplicabile la caz, Colegiul civil ajunge la concluzia că apelul declarat urmează a fi admis, cu casarea integrală a hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă *,,instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărîrea este atacată şi de alţi participanţi la proces".*

Potrivit art. 385 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă ,,*instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărîrea primei instanţe, emiţînd o nouă hotărîre".*

În temeiul art. 386 alin. (1) lit. b) și d) Cod de procedură civilă ,,*hotărîrea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanţă le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente; normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat".*

Art. 387 lit. c) Cod de procedură civilă stabilește că *,,se consideră că normele de drept material sînt încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanţa judecătorească a interpretat eronat legea".*

Conform prevederilor art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă *,,fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale, dacă legea nu dispune altfel".*

În corespundere cu prevederile art. 118 alin. (3) al Codului de procedură civilă *,,circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate".*

Totodată, prevederile art. 122 alin. (1) Cod de procedură civilă stabilesc că *,,circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace probante nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace".*

În conformitate cu prevederile art. 130 Cod de procedură civilă ,,*instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de*

probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficienţa pentru soluţionarea cauzei".

Colegiul civil reţine că instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil.

Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelantului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Fereira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

Astfel, din actele cauzei rezultă că la 09 august 2021 Livia Lupașcu a depus o cerere de chemare în judecată împotriva IP Compania „Teleradio-Moldova", prin care a solicitat încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 4000 lei suportate în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Livia Lupașcu împotriva IP Compania „Teleradio-Moldova" cu privire la anularea ordinului de concediere, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la serviciu și repararea prejudiciului moral, în care a avut câștig de cauză.

Fiind investită cu examinarea prezentului litigiu, prima instanţă a concluzionat asupra temeiniciei acțiunii depuse de Livia Lupașcu.

Pentru a emite soluţia sus-indicată, instanţa de fond a reţinut că reclamanta Lupașcu Livia a prezentat probe pertinente, concludente și admisibile în sensul art. 121-122 Codul de procedură civilă, care confirmă suportarea cheltuielilor de asistență juridică, și anume, aceasta a administrat la dosarul cauzei copia autentificată a contractului de prestări servicii juridice nr. 22 din 22 octombrie 2013, precum și copia ordinului de plată seria FP, nr. 626531 din 14 noiembrie 2016. Iar, ordinul de plată prezentat de reclamantă cu titlu de dovadă a suportării cheltuielilor de asistență juridică, sunt probe pertinente, concludente și admisibile, care confirmă suportarea cheltuielilor de asistență juridică în cadrul cauzei civile nr. 2-1923/2016. În speță, se reține că, suma de 4 000,00 suportată cu titlu de

cheltuieli pentru asistență juridică este una proporțională cu complexitatea cauzei civile nr. 2-1923/2016.

Verificând legalitatea şi temeinicia hotărârii instanţei de fond, coroborat normelor de drept material aplicabile raportului juridic litigios, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit al Curţii de Apel Centru consideră întemeiat apelul declarat de către IP Compania „Teleradio-Moldova", pasibil de a fi admis, cu casarea integrală a hotărârii primei instanţe, cu emiterea unei noi hotărâri, din considerentele ce urmează.

Astfel, analizând circumstanţele faptice ale cauzei şi actele anexate la materialele dosarului, instanţa de apel reţine că la 3 august 2016, Lupașcu Livia a depus cerere de chemare în judecată împotriva Instituției Publice Compania „Teleradio - Moldova" cu privire la anularea ordinului de concediere, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la serviciu, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediu Centru) din 15 decembrie 2017, acțiunea a fost admisă parțial, fiind anulat a ordinului nr. 491-c din 02 ianuarie 2016 şi restabilirea reclamantei Livia Lupaşcu în funcția de reporter în Departamentul știri şi dezbateri TV, cu încasarea din contul Instituției Publice Compania „Teleradio-Moldova" în beneficiul Liviei Lupaşcu a salariului pentru absență forțată de la serviciu pentru perioada 03 iunie 2016 – 15 decembrie 2017 în sumă de 98 814,65 lei, cu încasarea din contul Companiei în beneficiul Liviei Lupaşcu echivalentului bănesc al prejudiciului moral pentru concedierea ilegală în sumă de un salariu mediu lunar în sumă de 5 178,52 lei. În rest, pretențiile au fost respinse.

De asemenea, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediu Centru) din 15 decembrie 2017 s-a dispus încasarea de la Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova" în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 3 264,44 lei.

Ulterior, prin decizia Curții de Apel Chişinău din 7 august 2018, s-a respins apelul declarat de Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova", și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediu Centru) din 15 decembrie 2017.

Iar, prin încheierea irevocabilă a Curții Supreme de Justiţie din 5 decembrie 2018, s-a dispus a considera inadmisibil recursul declarat de Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova", împotriva deciziei din 7 august 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă intentată la cerere de chemare în judecată depusă de Livia Lupaşcu împotriva Instituției Publice Compania „Teleradio-Moldova" cu privire la anularea ordinului de concediere, restabilire în funcție, încasarea salariului pentru absență forțată de la serviciu și repararea prejudiciului moral.

Astfel, la data de 09 august 2021, Livia Lupașcu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Instituției Publice Compania „Teleradio - Moldova", prin care a solicitat încasarea sumei de 4000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică

suportate pe cauza civilă nr. 2-1923/2016, or pentru reprezentarea intereselor în cadrul procesului civil menționat, reclamanta Lupașcu Livia a contractat serviciile avocatului Andrian Lungu, fiind încheiat contractul de prestări servicii juridice nr. 22 din 22 octombrie 2013, (f.d. 188-189), iar, la14 noiembrie 2016, în temeiul copiei ordinului de plată seria FP, nr. 626531, Lupașcu Livia a achitat avocatului Andrian Lungu suma de 4 000,00 lei, pentru acordarea asistenței juridice.

Așadar, potrivit art.63 alin.(1) Legii cu privire la avocatură *"munca avocatului este remunerată din contul onorariilor primite de la persoanele fizice şi juridice".*

Alin. (4)-(5) a normei menționate prevăd că *„cheltuielile suportate de client în legătură cu acordarea de către avocat a asistenţei juridice la apărarea drepturilor şi intereselor lui legitime în cauzele penale, civile şi administrative urmează a fi compensate integral şi proporţional cerinţelor admise (respinse) de partea adversă. Cheltuielile suportate în legătură cu acordarea de către avocat a asistenţei juridice în organele de urmărire penală şi instanţele de judecată în cauzele penale, civile şi administrative se încasează concomitent cu soluţionarea cauzei în fond, fără o procedură litigioasă prealabilă'.*

În conformitate cu prevederile art. 94 alin.(1) Cod de procedură civilă *"instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului",* iar potrivit art. 90 lit. i) Cod de procedură civilă *"din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte cheltuielile de asistenţă juridică".*

Art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă stabilește că *"instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile",* iar alin. (1^1) a aceluiași articol prevede că *"cheltuielile menţionate la alin.(1) se compensează părţii care a avut cîştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat".*

Pornind de la practica CEDO, cheltuielile pentru asistenţa juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate şi rezonabile ca mărime. Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidenţiază necesitatea prezentării, de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaţilor (copii de pe dispoziţiile de plată prin virament sau bonurile de plată); copia de pe facturile de strictă evidenţă, emisă pentru clienţi-persoane juridice şi în alte cazuri stabilite de legislaţie; listă detaliată a actelor/acţiunilor efectuate de avocat şi a timpului aferent acestora (cu tariful şi orarul).

Pentru determinarea cuantumului compensaţiei acordate, instanţa de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ţine cont de: complexitatea cauzei; noutatea şi dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speţă; aportul avocatului la soluţionarea cauzei; timpul şi munca depusă de avocat; aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistenţa (cunoştinţe tehnice speciale, cunoaşterea profundă a unor reglementări de profil, cunoaşterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienţi specifici etc.); faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; rezultatul obţinut; restricţiile de timp impuse de client şi de circumstanţele cauzei; natura şi durata relaţiei dintre avocat şi client; experienţa, reputaţia şi abilitatea avocatului; justificarea şi ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; suma despăgubirilor pretinse/obţinute în cauză; alţi factori, la discreţia instanţei.

Instanţa de judecată se va pronunţa întotdeauna asupra cheltuielilor de judecată în cadrul dispozitivului hotărîrii judecătoreşti efectuînd şi motivarea corespunzătoare a acestora.

Dacă partea nu a solicitat încasarea cheltuielilor de judecată în cadrul procesului, ea este în drept să se adreseze cu o cerere separată de chemare în judecată în acest sens.

Astfel, Colegiul concluzionează că potrivit conținutului hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 15 decembrie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Livia Lupaşcu împotriva Instituției Publice Compania „Teleradio-Moldova” cu privire la anularea ordinului de concediere, restabilire în funcție, încasarea salariului pentru absență forțată de la serviciu, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată, se atestă fără echivoc că intimata Lupașcu Livia a solicitat în acest din urmă proces civil, compensarea cheltuielilor de judecată, această din urmă, solicitare, fiind respinsă, ca fiind neîntemeiată.

Prin urmare, cu referire la cazul deferit justiției, luând în considerare circumstanța sus-enunțată, instanța de apel conchide în favoarea faptului că intimata Lupașcu Livia nu este îndreptățită de a solicita în mod repetat compensarea cheltuielilor de judecată, la caz, sub forma asistenței juridice, din contul apelantei Instituției Publice Compania „Teleradio - Moldova”, care au fost suportate în procesul civil anterior.

Or, această din urmă solicitare privind compensarea cheltuielilor de judecată a fost soluționată irevocabil, prin urmare, nu mai poate fi reexaminată în cadrul unui alt proces civil.

Distinct de cele menționate, intimata Lupașcu Livia și-a întemeiat solicitarea sa repetată privind încasarea cheltuielilor de judecată, în baza copiilor contractului de prestări servicii juridice nr. 22 din 22.10.2013 și ordinului de plată seria FP nr 626531 din 14 noiembrie 2016, fără a deține aceste din urmă înscrisuri în original.

Or, potrivit dispoziției de la art. 122 alin. (1) Cod de procedură civilă, circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

Iar, în temeiul rigorilor prevăzute de norma de la art. 138 alin. (4) Cod de procedură civilă, înscrisul se depune în original sau în copie autentificată în modul stabilit de lege, indicîndu-se locul de aflare a originalului. Înscrisul se depune în original cînd, conform legii sau unui alt act normativ, circumstanţele cauzei trebuie confirmate numai cu documente în original şi cînd, ca urmare a soluţionării cauzei, înscrisul îşi pierde efectul juridic sau cînd copiile de pe documentul prezentat au cuprinsuri contradictorii, precum şi în alte cazuri cînd instanţa consideră necesară prezentarea originalului.

Prin urmare, nu pot fi încasate cheltuielile de judecare a cauzei sumele băneşti achitate pentru asistența juridică acordată într-un proces civil, dacă aceasta nu au fost demonstrate în modul prevăzut de lege.

Pentru aceste din urmă raționamente, reieșind din cele menționate, Colegiul conchide că instanța de fond eronat a admis cererea de chemare în judecată depusă de Livia Lupașcu și a dispus încasarea de la Instituția Publică Compania „Teleradio - Moldova” în beneficiul Liviei Lupașcu, suma de 4 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, suportate pe cauza civilă nr. 2-1923/2016.

Prin urmare, Colegiul ajunge la concluzia privind admiterea cererii de apel depusă de Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”, casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 iulie 2024, cu adoptarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii depusă de Lupașcu Livia împotriva Instituției Publice Compania „Teleradio - Moldova” cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică suportate în procesul anterior.

Solicitarea IP Compania „Teleradio-Moldova” privind anularea încheierii protocolare a instanței de fond, prin care a fost respinsă cererea înaintată de IP Compania „Teleradio-Moldova” privind încetarea procesului or aceasta este între aceleaşi părţi, cu privire la acelaşi obiect şi pe aceleaşi temeiuri pe caz fiind emisă o hotărâre judecătorească rămasă irevocabilă, de către Colegiul urmează a fi respinsă ca fiind neîntemeiată, pe motiv că reieșind din circumstanțele esențiale ale cazului dedus judecății, nu este incident temeiul de încetare a procesului civil în baza art. 265 lit. b) Cod de procedură civilă.

La fel, urmează a fi respinsă ca neîntemeiată și solicitarea apelantei cu privire la anularea încheierii instanței de fond din 13 decembrie 2023, prin care s-a respins excepția de tardivitate înaintată de IP Compania „Teleradio-Moldova”.

Or, instanța de fond, într-un mod absolut argumentat a stabilit că Livia Lupașcu a depus acțiunea cu respectarea termenului de prescripție, acesta fiind calculat din data de 07 august 2018, adică din ziua când hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 15.12.2017 a rămas definitivă, prin efectul deciziei

Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de IP Compania „Teleradio-Moldova”.

În conformitate cu prevederile art. 385 lit. c), art. 389, art. 390 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,-

d e c i d e :

Se admite cererea de apel declarată de Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”.

Se casează integral hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 17 iulie 2024, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Lupașcu Livia împotriva Instituției Publice Compania „Teleradio - Moldova” cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică, cu pronunțarea a unei noi hotărâri, prin care:

Se respinge, ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Lupașcu Livia împotriva Instituției Publice Compania „Teleradio - Moldova” cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

Decizia este definitivă și executorie din momentul emiterii, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni de la comunicarea deciziei integrale, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul Ruxanda Pulbere

Judecătorii: Roman Pascari

Constantin Roșca